

Mis on korrupsioonis halba, kui asjad kiiremini liikuma hakkavad?

Mõistmaks probleeme mentaliteediga, et korrupsioon on kannatajate kuritegu, et selles pole midagi halba, tuleb mõelda sellele, miks meil üldse on riik. Teadupärast suudavad rikkad endale lubada päris palju: olenevalt rikkusastmest saavad nad endale lubada arstiabi, advokaate – kellest küll riigita poleks kasu –, ihukaitsjaid, politseid, isegi sõjaväge – teenuseid, mida elanikkonnale üldiselt pakub riik, kuna ühiskonna vaesemad liikmed ei saa neid endile ise lubada ning tänapäeval ollakse arvamusel, et kõigil inimestel on mingisugused loomupärased õigused. Kõik inimesed väärivad ligipääsu teatud teenustele.

Ühiskondliku kokkuleppe tulemusena on kujunenud olukord, kus kõik inimesed maksavad makse, ning pääsevad ühisest kassast pakutavatele teenustele võrdsetel alustel ligi. Vähemalt teoorias. Praktikas juhtub aga pahatihti – viimasel ajal õnneks küll Eestis harvemini – nii, et ühiskonna rikkamad liikmed peavad ühiskonna ühiskassat – riiki – eraettevõtteks, kes peaks teenindama esimesena kõrgeima pakkumise tegijat, unustades või ignoreerides fakti, et riigi eesmärgiks on pakkuda ligipääsu teenustele võrdsetel alustel kõikidele inimestele.

Riiki eraettevõtjana vaadeldes ei tundugi nii kohatu ja kahtlane pakkuda ühele või teisele riigiteenistujale tasu ravijärjekorra ette saamise, kiiruseületamise unustamise, ehitusloa väljastamise, puuduliku dokumentatsiooni ignoreerimise vms eest. Klient on ju kuningas. Kui sellise tegevuse tõttu mõni patsient ei sure, kihutades puusse ei põrutata, maja kokku ei kuku ega muud õnnetust juhtu, siis võib tekkida tunne, et asjad peakski nii käima. Kui asjad on natukene aega nii käinud, siis tuleb arusaamine, et raha on võim – raha paneb asjad ju liikuma.

Paraku... Power tends to corrupt and absolute power corrupts absolutely. (Lord Acton) Kuna raha on võim ning pistist ja altkäemaksu pakkumatel inimestel on üldiselt raha palju, siis on neil ka absoluudile lähenev võim ning mingi hetk võib ju nõnda pähe tulla mõte, et milleks mulle näiteks konkurendid. Endale eeliste andmise asemel võib ju maksta “sõpradele” ning näiteks

konkurentidele kaikaid kodarasse loopida. Maksta, et konkurent ei saaks äriluba. Maksta, et naaber, kes ei taha kuidagi krunti ära müüa, ei saaks arsti juurde. Maksta, et politsei kimbutaks teismelise tütre kavaleri, keda korruptant heaks ei kiida. Raha paneb asjad kiiresti soodsas suunas liikuma. Kuid nüüd on tekkinud isikulised otsese kahju saajad, kelle kahjustamisele on ühiskond vastu. Seega võetakse korruptant mingi hetk kinni ning pistetakse pokri. Järelikult tuleb üks lõik tagasi minna ning otsustada, et nii palju korruptsiooni ei ole hea: väikest viisi oli mugavam see elu. Mentaliteet, mille puhul aeg on raha ning natukene raha rohkema raha teenimise nimel ära antakse, ei tundu ühiskonnale üldsegi nii vastuvõetamatu. Kes siis poleks Eestis kuulnud, kuidas Vene miilitsaga käituda tuleb. Tuleb ikka natukene toetada ning siis laabub kõik probleemideta. Ent kui üks “ärimees” sellist mentaliteeti toetab, siis tuleb ka hetk, kui “sõbrad” hakkavad arvama, et võiks teistelki “toetust” küsida. Ning kui ei maksta, siis need asjad ei laabu probleemideta: kas puruneb tagatuli või läheb kaotsi mõni dokument, ent “sõbrad” on aru saanud, et neil on rohkem meelegahead paludes suurem võim. Ent mingi hetk valivad “sõbrad” vale ohvri ning nad pistetakse koos “toetajatega” kinnimajja. See pole ka eriti hea variant ning tuleb lõik tagasi minna.

Kui viimase kahe stsenaariumi puhul tekiks tahtmine “toetamisest” loobuda aposterioorselt, siis üldiselt on sellise variandi puhul tahtmise tekkides juba hilja. Miks peaks vältima raha-panebrattad-liikuma käitumist juba aprioorselt? Esiteks, kui kõik käitüksid nii nagu “toetaja”, siis ei oleks kellelgi eelist ning kõik oleks vaid raha kaotanud. Olenemata sellest, kas nii käituvad kõik või mitte, peaks siiski olema selge, et kui läheb kehvasti ning sureb ära mõni raskelt haige patsient, aetakse alla väike laps, ehitatud maja kukub kokku või evakuaatsiooniplaan ei vasta nõuetele, siis kannatajaks võivad olla lugeja, lugeja vanemad, lugeja lapsed, lugeja sõbrad, lugeja töökaaslased, lugeja tuttavad. Kes meist tahaks vastutada oma lähedaste heaolu eest? Kes meist tahaks, et keegi teine kahjustaks meie lähedasi?

“Selleks, et eristada mädamuna heast munast, ei pea ise munedat oskama.” ([Kriku](#))

Kui asjad hakkavad kiiremini liikuma, siis nad teevad seda kellegi või millegi arvelt. Millekski on võrdne kohtlemine, turvaline keskkond ning õiguskindlus. Kellekski meie, meie lähedased, meie tuttavad, meie kolleegid, meie sõbrad – MEIE ISE. Kui enamik meist on võimeline ootama oma korda ning seadust täitma, siis saab sellega hakkama ka lugeja. [G]overnment of the people, by the

people, for the people, shall not perish from the earth. (Abraham Lincoln)

Autori märkus:

teksti võib kasutada [CC-BY-SA 3.0](#)

litsentsis määratletud tingimuste alusel.